



FYLKESMANNEN
I ROGALAND

TILSYNSRAPPORT

Del A:

Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen

Del B:

Skolebasert vurdering

Rogaland fylkeskommune – Vågen videregående skole

Dato: 10.02.17

Innholdsfortegnelse

| | |
|--|-----------|
| 1. Innledning..... | 4 |
| 2. Om tilsynet med Rogaland fylkeskommune – Vågen videregående skole..... | 4 |
| 2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler..... | 4 |
| 2.2 Tema for tilsynet..... | 4 |
| 2.2.1 Del A..... | 4 |
| 2.2.2 Del B..... | 5 |
| 2.3 Om gjennomføringen av tilsynet..... | 5 |
| 2.4 Egenvurdering..... | 6 |
| 2.5 Gangen i tilsynet..... | 6 |
| A Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen..... | 7 |
| 3. Skolens arbeid med opplæringen i fag..... | 7 |
| 3.1 Rettslige krav..... | 7 |
| 3.2 Fylkesmannens undersøkelser..... | 8 |
| 3.3 Fylkesmannens vurderinger..... | 8 |
| 3.4 Fylkesmannens konklusjon..... | 11 |
| 4. Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte..... | 11 |
| 4.1 Rettslige krav..... | 11 |
| 4.2 Fylkesmannens undersøkelser..... | 12 |
| 4.3 Fylkesmannens vurderinger..... | 12 |
| 4.4 Fylkesmannens konklusjon..... | 15 |
| 5. Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning..... | 15 |
| 5.1 Rettslige krav..... | 15 |
| 5.2 Fylkesmannens undersøkelser..... | 16 |
| 5.3 Fylkesmannens vurderinger..... | 16 |
| 5.4 Fylkesmannens konklusjon..... | 17 |
| 6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring..... | 18 |
| 6.1 Rettslige krav..... | 18 |
| 6.2 Fylkesmannens undersøkelser..... | 18 |
| 6.3 Fylkesmannens vurderinger..... | 18 |
| 6.4 Fylkesmannens konklusjon..... | 20 |
| B Skolebasert vurdering..... | 20 |
| 7.1 Rettslige krav..... | 20 |

| | |
|---|----|
| 7.2 Fylkesmannens undersøkelser | 22 |
| 7.3 Fylkesmannens vurderinger | 22 |
| 8. Frist for retting av brudd på regelverket..... | 23 |
| Vedlegg: Intervjuer og dokumentasjonsgrunnlag | 26 |

1. Innledning

Fylkesmannen åpnet 25.04.16 tilsyn med skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen ved Vågen videregående skole i Rogaland fylkeskommune.

Felles nasjonalt tilsyn 2014-17 handler om skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og består av tre områder for tilsyn: Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen, forvaltningskompetanse og skolebasert vurdering. Utdanningsdirektoratet har utarbeidet veiledningsmaterieell knyttet til tilsynet, og Fylkesmannen har gjennomført informasjons- og veiledningssamlinger.

Fylkeskommunen har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Fylkeskommunen er derfor adressat for denne foreløpige tilsynsrapporten.

Tilsynet har avdekket brudd på regelverket. Den foreløpige tilsynsrapporten ga forhåndsvarsel om at Fylkesmannen kan vedta å pålegge fylkeskommunen retting av bruddene på regelverket, jf. forvaltningsloven § 16. I denne endelige tilsynsrapporten får Rogaland fylkeskommune rimelig frist til å rette bruddene på regelverket før vi eventuelt vedtar pålegg om retting.

Rogaland fylkeskommune hadde rett til å kommentere den foreløpige tilsynsrapporten, jf. forvaltningsloven § 16. Frist for tilbakemelding var 27.01.17. Fylkeskommunen leverte sine merknader og ytterligere dokumentasjon 24.01.17. Dokumentasjonen og merknadene har blitt vurdert ved utarbeidingen av endelig tilsynsrapport.

2. Om tilsynet med Rogaland fylkeskommune – Vågen videregående skole

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd og kommuneloven kap. 10 A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovlighetstilsyn, jf. kommuneloven § 60 b. Fylkesmannens tilsyn med offentlige skoler er myndighetsutøvelse og skjer i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som brudd på regelverket, uavhengig av om det er opplæringsloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

2.2 Tema for tilsynet

Ved Vågen videregående skole har Fylkesmannen valgt å gjennomføre det felles nasjonale tilsynet knyttet til skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen (A), og skolebasert vurdering (B).

2.2.1 Del A

Denne delen av tilsynet er rettet mot skolens kjernevirksomhet: skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen. Det overordnede formålet med tilsynet er å bidra til at alle elever får et godt utbytte av opplæringen.

Hovedpunkter i tilsynet vil være:

- Skolens arbeid med opplæringen i fag
- Underveisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte
- Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning
- Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

Tilsynet skal bidra til at fylkeskommunen som skoleeier sørger for at elevene:

- får kjennskap til og opplæring i målene som gjelder for opplæringen
- får tilbakemeldinger og involveres i eget læringsarbeid for å øke sitt utbytte av opplæringen
- får vurdert kontinuerlig hvilket utbytte de har av opplæringen
- blir fulgt opp og får nødvendig tilrettelegging når utbytte av opplæringen ikke er tilfredsstillende

Manglende etterlevelse av regelverket kan medføre at elevene ikke får realisert sine muligheter eller får lite utbytte av opplæringen.

2.2.2 Del B

Denne delen av tilsynet gjelder skolebasert vurdering. Skolebasert vurdering er skolens jevnlige vurdering av i hvilken grad egen virksomhet medvirker til å nå målene i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Denne vurderingen innebærer at skolen skal vurdere organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen.

Tilsynet skal bidra til at fylkeskommunen som skoleeier sørger for at skolen ved skolebasert vurdering

- velger tema basert på en bred og samlet vurdering av om elevene når målene i læreplanverket
- vurderer ulike endringer som kan bidra til økt måloppnåelse og følger opp disse
- sikrer en bred medvirkning i gjennomføringen
- gjennomfører vurderingen jevnlig

Manglende eller mangelfull gjennomføring av skolebasert vurdering kan føre til at skolen ikke forbedrer organisering, tilrettelegging eller gjennomføring av opplæringen for å øke elevenes måloppnåelse. Elevene får dermed ikke det utbyttet av opplæringen som de ellers kunne fått.

2.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Tilsyn med Rogaland fylkeskommune ble åpnet gjennom brev datert 25.04.16.

Fylkeskommunen er blitt pålagt å legge frem dokumentasjon for Fylkesmannen med hjemmel i kommuneloven § 60 c.

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon og opplysninger fra intervju.

I varsel om tilsyn datert 25.04.16 gikk det fram at *Fylkesmannen vil i løpet av tilsynet vurdere om tilsynet skal utvides til også å omfatte kontroll av om skoleeier har et forsvarlig system*

innenfor de kravene som tilsynet omfatter. Med bakgrunn i fylkeskommunens og skolens egenvurdering, intervju på skolen, samtaler med tilsatte i fylkeskommunen, og dokumenter og funn i tilsynet, har Fylkesmannen samlet sett vurdert at informasjon fra disse kildene ikke tilsier en utvidelse av tilsynet til å omfatte om Rogaland fylkeskommune har et forsvarlig system innenfor de temaene tilsynet omfatter. Vi viser da spesielt til at skoleeier i forkant av sine skolebesøk har bedt skolene om å svare på egenvurderingene knyttet til tilsynstemaene i Reflex, samt at det pågår et arbeid med forsvarlig system knyttet til et tidligere tilsyn med Rogaland fylkeskommune.

Vi understreker at denne informasjonen ikke er et godt nok grunnlag til å vurdere om fylkeskommunens system oppfyller alle kravene i regelverket. Vi kan derfor på et senere tidspunkt gjennomføre tilsyn med om fylkeskommunen har et forsvarlig system innenfor temaene i dette tilsynet eller på andre områder. Dette kan bli aktuelt dersom vi får nye opplysninger fra andre kilder eller gjennom andre tilsyn.

2.4 Egenvurdering

Dokumentasjonen som er sendt inn, er hovedsakelig valgt ut for å underbygge svarene rektor og lærere har gitt i egenvurderingene i Reflex. Formålet med egenvurdering er blant annet å sette i gang endringsprosesser på skolen og hos skoleeier på de områdene egenvurderingen konkluderer med manglende regelverketterlevelse. Egenvurderingen er slik også ment å ha en kompetansehevende funksjon.

Når egenvurderingsskjema etter dette blir omtalt i den foreløpige tilsynsrapporten, bruker Fylkesmannen kortformen EVS.

Innholdet i EVS er knyttet opp til temaet for tilsynet. Rektor og lærerne har svart «ja» eller «nei» på spørsmålene som blir stilt i EVS. Svarene måtte underbygges med skriftlig dokumentasjon. Dokumentene det ble vist til i EVS, og annen dokumentasjon Fylkesmannen bad om, utgjør dokumentasjonen Fylkesmannen har vurdert i tilsynet.

2.5 Gangen i tilsynet

25.04.16: Varsel om tilsyn

25.08.16: Veiledningsmøte/åpningsmøte på Vågen videregående skole

28.10.16: Frist for innsending av egenvurdering og dokumentasjon

16.11.16: Intervjuer på Vågen videregående skole

11.01.17: Foreløpig tilsynsrapport og varsel om pålegg

12.01.17: Sluttmøte på Vågen videregående skole

27.01.17: Frist for å gi merknader til foreløpig tilsynsrapport og varsel om pålegg

10.02.17: Endelig tilsynsrapport

19.05.17: Frist for retting av brudd på regelverket

A Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen

3. Skolens arbeid med opplæringen i fag

3.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med opplæringen i fag. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. opplæringsloven § 3-4 og forskrift til opplæringsloven § 1-3. Det betyr at opplæringen skal ha et innhold som bygger på kompetansemålene i læreplanen og bidrar til at disse blir nådd. Rektor må organisere skolen slik at dette blir ivarettatt, jf. opplæringsloven § 3-4.

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæring og hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse.

Underveisvurdering skal brukes som et redskap i læreprosessen og bidra til å forbedre opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Eleven skal kjenne til hva som er målene for opplæringen og hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene må kjenne til kompetansemålene i læreplanene for fagene, og at de er grunnlaget for vurderingen av elevens kompetanse. De skal også kjenne til hva læreren vektlegger når læreren vurderer et arbeid. Fra og med 8. trinn skal elevene kjenne til hva som skal til for å oppnå de ulike karakterene. Rektor må organisere skolen for å sikre at undervisningspersonalet formidler dette til elevene.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet/i faget og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter LK06, jf. opplæringsloven § 3-4 og forskrift til opplæringsloven § 1-3. For de fleste fag i grunnskolen og for noen fag i videregående skole er kompetansemålene satt per hovedtrinn eller etter flere års opplæring. I slike tilfeller må rektor sikre at elevene får opplæring i alle kompetansemålene i faget/på hovedtrinnet gjennom opplæringsløpet. En elev som får spesialundervisning, kan ha unntak fra kompetansemålene i de ordinære læreplanene, jf. opplæringsloven § 5-5. Gjeldende opplæringsmål for eleven skal fremgå av en individuell opplæringsplan (IOP). Skolen må sikre at elevens opplæring dekker de individuelle opplæringsmålene.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP.

Skolen skal utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) for alle elever som får spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-5. Det må fremgå av IOP hvilket tidsintervall den gjelder for.

Innholdet i IOP skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06.

IOP-en skal vise mål for og innholdet i opplæringen og hvordan opplæringen skal gjennomføres, jf. opplæringsloven § 5-5. Reglene for innhold i opplæringen gjelder så langt de passer for spesialundervisningen. Det kan medføre at målene for opplæringen avviker fra kompetansemålene i læreplanene i LK06.

Før skolen/skoleeier gjør et enkeltvedtak om spesialundervisning, skal PPT utarbeide en sakkyndig vurdering. Den sakkyndige vurderingen skal gi tilrådning om innholdet i opplæringen, blant annet realistiske opplæringsmål for eleven og hvilken opplæring som gir eleven et forsvarlig opplæringstilbud. Vedtaket om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen, og eventuelle avvik må begrunnes. Vedtaket om spesialundervisning fastsetter rammene for opplæringen og dermed innholdet i IOP. IOP kan først tas i bruk etter at det er fattet enkeltvedtaket om spesialundervisning.

IOP må ha egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner, og skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP er samordnet med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

Reglene om innhold i opplæringen (kompetansemålene i læreplanene) gjelder for spesialundervisning så langt de passer, jf. § 5-5 i opplæringsloven. Skolen skal legge vekt på utviklingsmulighetene for eleven og de opplæringsmålene som er realistiske innenfor det samme totale undervisningstimetallet som for andre elever, jf. opplæringsloven § 5-1. Den individuelle opplæringsplanen skal vise målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5. Dersom vedtaket om spesialundervisning ikke inneholder avvik fra LK06, eller bare angir færre kompetansemål i et fag enn i den ordinære læreplanen, må dette også komme klart frem i IOP. Det må også komme klart frem i hvilke fag eller deler av fag eleven eventuelt skal følge ordinær opplæring (i klassen). Skolen må ha en fremgangsmåte som angir hvordan spesialundervisningen og den ordinære opplæringen skal ses i sammenheng/arbeide sammen i slike tilfeller. Fremgangsmåten må være kjent og innarbeidet av de som har ansvaret for å utvikle IOP og for å gjennomføre opplæringen.

3.2 Fylkesmannens undersøkelser

Rektor og tre lærere har besvart egenrevisninger (EVS) i Reflex der de grunngir hvorfor de mener at de oppfyller, eventuelt ikke oppfyller, kravene til opplæring og elevvurdering. EVS, sammen med plandokument, rutiner og intervju, danner grunnlaget for Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner. Skolen har også lagt fram sakkyndig vurderinger, vedtak om spesialundervisning og individuelle opplæringsplaner, samt vedtak om særskilt språkopplæring.

3.3 Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen skal vurdere om rektor sikrer at innholdet i opplæringen er knyttet til kompetansemål i faget, og at opplæringen dekker alle kompetansemålene i faget og de individuelle opplæringsmålene i IOP. Rektor har lagt fram *Retningslinjer for vurdering* for tilsynet. Disse retningslinjene gjelder for alle de fylkeskommunale videregående skolene i Rogaland. Av disse retningslinjene går det fram at *praktisering av de fire prinsippene for*

læring forutsetter at det på den enkelte skole og lærebedrift utarbeides konkretiseringer av kompetansemålene i læreplanene. Av EVS går det fram at skolen har utarbeidet en felles mal for årsplan som lærerne skal benytte, og årsplanen skal inneholde alle målene i faget.

Av rektors svar i EVS går det fram at ved Vågen vgs brukes itslearning som skolens LMS-system. Avdelingsleder med fagansvar er medlem i fagsidene til sine team. Her legges årsplan i faget ut. Når det er avdelingsleder, og ikke rektor, som er medlem i fagsidene til sine team, forstår Fylkesmannen dette slik at rektor har delegert oppgaven med å kontrollere at innholdet i opplæringen er knyttet til kompetansemålene i faget, og at opplæringen dekker alle kompetansemålene i faget, til avdelingslederne. Av intervjuene går det fram at det i varierende grad blir gjennomført kontroll av årsplanene fra avdelingsledernes side. Det blir også påpekt i EVS at det ikke blir kontrollert om alle kompetansemål er gjennomgått utover det som kan leses ut av årsplanene. Fylkesmannens vurdering er at rektor ikke fullt ut sikrer at opplæringen dekker alle kompetansemålene i fagene.

I den foreløpige tilsynsrapporten var Fylkesmannens vurdering at undersøkelser viser at det er ulik praksis i fagene det er ført tilsyn med. I fag A er det ikke synliggjort årsplan for faget, begrepet Høstplan blir brukt på fagets side på itslearning. Av Høstplan går det ikke fram hvilke kompetansemål opplæringen er knyttet til. I fag B og fag C er det lagt fram årsplaner hvor de ulike kompetansemålene i fagene går fram. Rogaland fylkeskommune skriver i sine merknader til den foreløpige tilsynsrapporten at Ved en inkurie var en av mappene [på Its learning] ikke gjort åpen og lesbar for Fylkesmannen. Dette medførte at kompetansemålene for fag A ikke var tilgjengelige for Fylkesmannen. Dermed ble det utilstrekkelig dokumentert at disse kompetansemålene var innarbeidet i den informasjonsportalen som elevene benytter. Videre skriver Rogaland fylkeskommune at Den nå fremlagte/oppdaterte årsplanen for fag A viser at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget.

Med bakgrunn i de nye opplysningene som er lagt fram for tilsynet, er Fylkesmannens vurdering at rektor sikrer at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget.

Vågen videregående skole har lagt fram dokumentasjon for elever som har spesialundervisning, og som har unntak fra kompetansemål i de ordinære læreplanene. Av dokumentet *Elever med behov for særskilt tilrettelegging og oppfølging* går det fram at *Teamkoordinator/rektor har ansvar for elever med behov for spesialundervisning*. Videre går det fram under *Oppfølging* at det er *teamkoordinator og ressursteam* som har ansvar for oppfølging av *påminning frister, sjekk av IOP, halvårsrapporter og vedlegg til kompetansebevis*. Av EVS går det fram at det skrives halvårsvurderinger hvor status på alle elevens individuelle opplæringsmål blir gjennomgått. Dette er også synliggjort i tilsynet. Etter Fylkesmannens vurdering sikrer rektor at opplæringen dekker de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Fylkesmannen skal kontrollere om rektor sikrer at lærerne ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæringen og hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse, noe som innebærer at elevene må kjenne til kompetansemålene i læreplanene for fagene. Elevene skal også kjenne til at kompetansemålene er grunnlaget for vurderingen av elevens kompetanse, og hva læreren vektlegger i vurderingen av et arbeid. Som det går fram ovenfor, har Rogaland

fylkeskommune lagt fram ny og utfyllende dokumentasjon knyttet til fag A. Denne dokumentasjonen viser at det foreligger årsplan i faget der kompetansemålene går fram, og årsplanen er tilgjengelig for elevene på Its learning. Dette innebærer etter Fylkesmannens vurdering at elevene samlet sett blir gjort kjent med kompetansemålene i fag A gjennom årsplanen og skolens konkretisering av kompetansemålene i *Høstplan*. For fag B og C er det tidligere lagt fram dokumentasjon som viser at elevene blir gjort kjent med kompetansemålene i faget. Fylkesmannens vurdering er at rektor sikrer at lærerne ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæringen, og elevens rett til å kjenne til hva som blir vektlagt i vurdering av elevenes kompetanse.

Av de rettslige kravene går det fram at alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP. Av EVS går det fram at alle elever som har vedtak om spesialundervisning har IOP, og dette blir også bekreftet i intervjuene. Vågen videregående skole har også lagt fram ett enkeltvedtak om spesialundervisning for tilsynet, og det er lagt fram IOP for eleven dette gjelder. Tidsintervallet IOP gjelder for går fram av planen.

Innholdet i IOP skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06. Av IOP som Vågen videregående skole la fram for tilsynet gikk det fram at eleven ikke arbeidet med alle kompetansemålene i de gjeldende fagene, noe som innebar avvik fra kompetansemålene i læreplanene. Disse avvikene gikk ikke fram av enkeltvedtaket som lå til grunn for elevens IOP. Rogaland fylkeskommune skriver i sine merknader til den foreløpige tilsynsrapporten at *Forvaltningsplan for spesialundervisning som trer i kraft skoleåret 2016/2017 medfører endrede rutiner. Som dokumentasjon på dette, legges et enkeltvedtak om spesialundervisning fattet inneværende skoleår ved. Her går avvikene fra kompetansemålene i læreplanene frem av enkeltvedtaket.* Fylkesmannens vurdering er at Vågen videregående skole nå synliggjør avvik fra LK06 i enkeltvedtak om spesialundervisning.

Det er også et rettslig krav at skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte for å sikre at IOP er samordnet med den ordinære opplæringens (klassens) planer. Av EVS går det fram at skolen bruker IOP-logg, noe skolen mener ivaretar at IOP er samordnet med klassens planer. Skolen har imidlertid ikke synliggjort IOP-logg for tilsynet. Vågen videregående skole har også lagt fram *Forvaltningsplan spesialundervisning*. Dette er en plan som *trer i kraft skoleåret 2016/2017, og iverksettingen vil foregå som en naturlig endring av rutiner i skolens og PPTs årshjul.* Av forvaltningsplanen går det fram av *Vedlegg 4 – rutiner for utarbeiding av IOP-er under Kjennetegn på god praksis at planen skal vise mål for opplæringen og skal samordnes med klassens plan.* Videre heter det at *planen skal vise innholdet i opplæringen gjennom å samordnes med planen for den ordinære opplæringen, slik at eleven får et helhetlig opplæringstilbud.* Det kommer imidlertid ikke fram entydige svar i EVS på spørsmålet om skolen har en innarbeidet framgangsmåte for å sikre at IOP er samordnet med klassens planer. Fylkesmannens vurdering er derfor at skolen ikke har en innarbeidet framgangsmåte for å sikre at IOP er samordnet med klassens planer.

3.4 Fylkesmannens konklusjon

Rektor sikrer ikke fullt ut

- at opplæringen dekker alle kompetansemålene i faget

Rektor sikrer

- at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget
- at lærerne ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæringen
- elevens rett til å kjenne til hva som blir vektlagt i vurderingen av elevens kompetanse
- at opplæringen dekker individuelle opplæringsmål i IOP

Vågen videregående skole

- utarbeider IOP når en elev har fått vedtak om spesialundervisning
- sikrer at avvik fra kompetansemål i læreplanverket kommer fram i enkeltvedtak
- har ikke en innarbeidet framgangsmåte for å sikre at IOP er samordnet med klassens planer

4. Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

4.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte av opplæringen. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP som opplæringen er knyttet til.

Elevene skal gjøres kjent med målene for opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Dette gjelder for alle årstrinn og gjelder også for elever med individuelle mål i IOP. Elevene skal gjøres i stand til å forstå hva de skal lære, og hva som er formålet med opplæringen. Lærerne gjennomfører opplæringen og må kommunisere dette til elevene.

Elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Eleven skal kjenne til hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene skal kjenne til hva som kjennetegner ulik grad av kompetanse, og hva det legges vekt på i vurderingen av en prestasjon. Lærerne må aktivt kommunisere grunnlaget for vurderingen til elevene.

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Vurderingen underveis i opplæringen skal gi god tilbakemelding og veiledning til eleven og være et redskap i læreprosessen, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-2 og 3-11.

Underveisvurdering skal bidra til at eleven øker sin kompetanse i fag, jf. forskriften § 3-11.

Underveisvurderingen skal gis løpende og systematisk, den kan både være skriftlig og muntlig, skal inneholde begrunnet informasjon om kompetansen til eleven og skal gis med sikte på faglig utvikling.

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

Elevene skal delta aktivt i vurderingen av eget arbeid, egen kompetanse og egen faglig utvikling, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-12. Lærerne må sørge for at elevene involveres i dette. Elevens egenvurdering skal være en del av underveisvurderingen.

Elevene skal fra og med 8. årstrinn få halvårsvurdering midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet. Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Halvårsvurdering i fag er en del av underveisvurderingen og skal uttrykke elevens kompetanse knyttet til kompetansemålene i læreplanverket, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-13. Halvårsvurdering skal også gi veiledning i hvordan eleven kan øke kompetansen sin i faget.

Halvårsvurdering uten karakter skal elevene få gjennom hele grunnopplæringen. Dette gjelder alle elever uavhengig av vedtak og type opplæring. Vurderingen kan være både skriftlig og muntlig.

Fra og med 8. årstrinn skal halvårsvurdering både med og uten karakter gjennomføres midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret dersom faget ikke blir avsluttet. Halvårsvurderingen med og uten karakter gjenspeiler da den samme kompetansen.

Skolen må gjennomføre halvårsvurderinger på riktig tidspunkt og ha en innarbeidet fremgangsmåte for at innhold er i samsvar med forskriften.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP, og har et innhold i samsvar med forskriften.

For elever med spesialundervisning skal skolen, i tillegg til halvårsvurdering med og uten karakter, en gang i året utarbeide en skriftlig rapport. Rapporten skal blant annet gi vurdering av elevens utvikling i forhold til målene i IOP, jf. opplæringsloven § 5-5.

4.2 Fylkesmannens undersøkelser

Funnene, slik de beskrives i neste avsnitt, baserer seg på dokumentasjonen nevnt under avsnitt 3.2.

4.3 Fylkesmannens vurderinger

Det er et rettslig krav at elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP som opplæringen er knyttet til. I den foreløpige tilsynsrapporten påpekte Fylkesmannen at av dokumentasjon og intervju gikk det fram at i fag A ble elevene gjort kjent med *gjennomføringsmål, ferdighetsmål og kunnskapsmål*, mens i fag B og C ble elevene i større grad gjort kjent med kompetansemålene i fagene. Rogaland fylkeskommune skriver i sin

tilbakemelding at *Fylkesrådmannen oppfatter at disse varslede påleggene har sin bakgrunn i varslede pålegg i punkt 3.4 der kompetansemålene for fag A ikke var åpne og lesbare, og at det ble utilstrekkelig dokumentert at disse kompetansemålene var innarbeidet i den informasjonsportalen som elevene benytter. Slik kan avvikene over forstås som følgefeil.* Fylkesmannens vurdering er, etter å ha blitt gjort kjent med ny dokumentasjon fra fylkeskommunens side, at elevene blir gjort kjent med kompetansemål som opplæringen er knyttet til.

Gjennom EVS og intervju har Fylkesmannen fått eksempler på hvordan elevene får veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i fagene. Det er blitt beskrevet hvordan elevene får tilbakemeldinger på hva de mestrer, og hva elevene må gjøre for å øke sin kompetanse. Elevenes tilbakemelding i intervju underbygger dette. Fylkesmannens vurdering er at når det gjennom ny dokumentasjon er synliggjort en tydelig sammenheng med kompetansemålene i læreplanene, vil veiledningen av elevene i hva det legges vekt på i vurderingen, tilbakemeldingen på hva elevene mestrer, og tilbakemeldingen på hva elevene må gjøre for å øke sin kompetanse i faget, tilfredsstillende de rettslige kravene på dette området.

Det er et rettslig krav at elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid. *Felles retningslinjer for vurdering ved Vågen vgs.* inneholder informasjon om at *eleven deltar aktivt i vurdering av eget arbeid, egen kompetanse og egen faglig utvikling (egenvurdering).* Av EVS og intervju går det fram at elevene i noen grad blir involvert i vurderingen av eget læringsarbeid, og dette bekreftes også i intervju av elevene. Elevenes vurdering av eget læringsarbeid innebærer blant annet at de skal vurdere seg selv etter de samme vurderingskriteriene/kjennetegnene på måloppnåelse som lærerne benytter. Rogaland fylkeskommune skriver i sin tilbakemelding at *Etter fylkesrådmannens vurdering synliggjør den fremlagte årsplanen for fag A en tydelig sammenheng med kompetansemålene i læreplanverket, og muliggjør at elevene vil være i stand til å vurdere eget læringsarbeid.* I den foreløpige tilsynsrapporten var Fylkesmannens vurdering at det ikke alltid var synliggjort en tydelig sammenheng med kompetansemålene i læreplanverket, og at elevene derfor ikke var i stand til å vurdere eget læringsarbeid på en fullt ut relevant måte. Med bakgrunn i ny dokumentasjon fra Rogaland fylkeskommune, er Fylkesmannens vurdering at elevene vil være i stand til å vurdere eget læringsarbeid på en relevant måte.

Elevene skal få halvårsvurdering uten karakter midt i opplæringsperioden i alle fag. I den foreløpige tilsynsrapporten skrev Fylkesmannen: På den ene siden blir det gitt opplysninger fra skolen om at det er innarbeidet praksis med fagsamtale i alle fag, og at dette er tema i fagteamene for å sikre at fagsamtalen blir gjennomført av lærerne. På den andre siden blir det i et av svarene på spørsmålet i EVS om elevene får halvårsvurdering uten karakter midt i opplæringsåret, svart at *halvårsvurderingen er med karakter.* Rogaland fylkeskommune skriver i sin tilbakemelding at *Slik skolen og vi ser dette i etterkant, må dette ene svaret bero på en begrepsforvirring. Respondenten har ikke innsett at begrepet fagsamtale er synonymt med begrepet halvårsvurdering uten karakter. Fagsamtale er et innarbeidet begrep, og skolen har en innarbeidet praksis for fagsamtale midt i opplæringsperioden i alle fag.* Fylkesmannens vurdering, med bakgrunn i ny informasjon fra Rogaland fylkeskommune, er at det blir gjennomført halvårsvurdering uten karakter midt i opplæringsperioden i alle fag.

Elevene skal også få halvårsvurdering uten karakter på slutten av opplæringsperioden i fag som ikke er avsluttet. Lærerne og rektor ble i EVS stilt spørsmålet *Får elevene halvårsvurdering uten karakter på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet?* Dette spørsmålet svarte samtlige *nei* på. Fylkesmannens vurdering er dermed at det ikke blir gjennomført halvårsvurdering uten karakter på slutten av opplæringsperioden i fag som ikke er avsluttet.

Skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin. Vågen videregående skole har lagt fram *Felles retningslinjer for vurdering ved Vågen vgs*. Av disse retningslinjene går det fram at *Det gjennomføres fagsamtaler uten karakter i alle fag i forbindelse med halvårsvurdering*, og det går også fram at *underveisvurdering inneholder informasjon om kompetansen til eleven og veiledning om hvordan en kan utvikle kompetansen sin videre*. Fylkesmannen ser at skolen har en framgangsmåte som skal bidra til at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin. Men Fylkesmannens vurdering er at framgangsmåten ikke er fullt ut innarbeidet siden det ovenfor er konkludert med at det ikke blir gjennomført halvårsvurdering uten karakter på slutten av opplæringsperioden i fag som ikke er avsluttet.

For elever med spesialundervisning skal skolen, i tillegg til halvårsvurdering med og uten karakter, en gang i året utarbeide en skriftlig rapport. Rapporten skal blant annet gi vurdering av elevens utvikling i forhold til målene i IOP, jf. opplæringsloven § 5-5, og skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at årsrapporten har et innhold i samsvar med forskriften.

Vågen videregående skole har lagt fram *Forvaltningsplan spesialundervisning*. Dette er en plan som *trer i kraft skoleåret 2016/2017, og iverksettingen vil foregå som en naturlig endring av rutiner i skolenes og PPTs årshjul*. Under *Vedlegg 4 – Rutiner for utarbeiding av IOP-er* går det fram at *årsrapporten skal skrives ut en gang i året*. I forvaltningsplanen er det også beskrevet hva årsrapporten skal inneholde.

I den foreløpige tilsynsrapporten konkluderte Fylkesmannen med at siden det ikke ble lagt fram årsrapport for tilsynet, hadde ikke skolen en innarbeidet framgangsmåte som sikret at det ble utarbeidet årsrapport for elever med spesialundervisning. Rogaland fylkeskommune skriver i sine merknader til den foreløpige tilsynsrapporten at *Skolen la ved to halvårsvurderinger for en elev med spesialundervisning, mens årsrapporten for eleven ikke ble fremlagt. Dette beror på at elevens kontaktlærer var sykemeldt ved skoleårets avslutning, og at årsrapporten ikke ble ferdigstilt. Skolen legger ved en årsrapport for en annen elev med spesialundervisning for å dokumentere at skolen har en innarbeidet framgangsmåte på dette feltet*. Med bakgrunn i *Forvaltningsplan spesialundervisning* og ny dokumentasjon innsendt fra fylkeskommunens side, er Fylkesmannens vurdering at Vågen videregående skole har en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at det blir utarbeidet årsrapport for elever med spesialundervisning.

4.4 Fylkesmannens konklusjon

Lærerne

- veileder elevene om hvilke kompetansemål opplæringen er knyttet til.
- veileder elevene i hva det legges vekt på i vurderingen i faget, og hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse
- gir elevene tilbakemeldinger på hva de mestrer og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse
- sørger for å involvere elevene i vurderingen av eget læringsarbeid

Skolen

- gjennomfører halvårsvurdering uten karakter midt i opplæringsperioden i alle fag
- gjennomfører ikke halvårsvurdering uten karakter på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet
- har ikke fullt ut en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin
- har en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at det blir utarbeidet årsrapport for elever med spesialundervisning

5. Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning

5.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Læreren skal, som en del av undervisvurderingen, vurdere om den enkelte eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Skolen må ha en kjent og innarbeidet framgangsmåte slik at lærerne vurderer systematisk og løpende om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Alle elever har krav på tilpasset opplæring, jf. opplæringsloven § 1-3. Dersom en elev ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, skal skolen først vurdere og eventuelt prøve ut tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må se på om tiltak knyttet til arbeidsmåter, vurderingspraksis og arbeidsmiljø kan bidra til at eleven får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Framgangsmåten for dette må være kjent og innarbeidet. Dette skal skolen gjøre før eleven eventuelt blir henvist til PPT for en sakkyndig vurdering med tanke på spesialundervisning.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

I noen tilfeller vil skolens vurdering og eventuelle utprøving av tiltak etter opplæringsloven § 5-4 konkludere med at eleven ikke kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Eleven har da krav på spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-1. Det er viktig at prosessen for å kunne gi spesialundervisning blir startet så snart som mulig etter at behovet for dette er avdekket. Undervisningspersonalet har derfor både plikt til å vurdere om en elev trenger spesialundervisning og å melde fra til rektor når det er behov for det, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må ha en fremgangsmåte som er kjent og innarbeidet blant lærerne slik at de vurderer og melder behov for spesialundervisning.

5.2 Fylkesmannens undersøkelser

Funnene, slik de beskrives i neste avsnitt, baserer seg på dokumentasjonen nevnt under avsnitt 3.2.

5.3 Fylkesmannens vurderinger

Av de rettslige kravene går det fram at skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Vågen videregående skole har i EVS vist til dokumentet *Elever med behov for særskilt tilrettelegging og oppfølging*. Her går det fram at *kontaktlærer tilrettelegger for læring for den enkelte elev og følger opp elever med faglige eller sosiale utfordringer (tilrettelegging på laveste omsorgsnivå)*. Videre går det fram at *sosialrådgiver bistår elever med behov for mer omfattende tilrettelegging eller der det er behov for at ressursteamet kobles inn. Teamkoordinator/rektor har ansvar for elever med behov for spesialundervisning eller tiltak som krever ekstra ressurser*.

Under 1. *Kartlegging, Identifisering* i det nevnte dokumentet, går det fram at kontaktlærere på Vg1 skal gjennomføre *kartleggingsprøven i lesing, Vg1*, samt at kontaktlærer har ansvaret for *oppfølging av resultater*. Det går for eksempel ikke fram av *Elever med behov for særskilt tilrettelegging og oppfølging* at det skal gjennomføres eventuelle kartlegginger på Vg2 og Vg3. Av EVS går det ellers fram at det blir gjennomført klasselærermøter som gir mulighet for samarbeid og oppfølging av elever som *ikke henger med i undervisningen*.

Fylkesmannens vurdering er at dokumentet *Elever med behov for særskilt tilrettelegging og oppfølging* inneholder elementer som kan inngå i en framgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Men framgangsmåten beskriver ikke hvordan lærerne systematisk og løpende skal gjøre dette. Tilsynet har også gjennom EVS og intervju vist at ikke alle er kjent med at skolen har en framgangsmåte på dette området. Fylkesmannens vurdering er at Vågen videregående skole ikke har en innarbeidet framgangsmåte som fullt ut sikrer systematisk og løpende vurdering av elevenes utbytte av opplæringen. Fylkesmannen vil i denne sammenhengen poengtere at elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, har rett til spesialundervisning etter § 5-1 i opplæringen.

Det er videre et rettslig krav at skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har

tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Skolen har i denne sammenhengen lagt fram *Årsplan systematisk oppfølging av tiltak og resultater ved Vågen vgs. skoleåret 2016/17*.

Fylkesmannen kan med bakgrunn i svar i EVS, intervjuer og årsplanen ikke se at Vågen videregående skole har en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at de tre nevnte elementene blir vurdert.

Basert på vurdering av arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø, må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Selv om Fylkesmannens vurdering ovenfor er at skolen ikke har en innarbeidet framgangsmåte på dette området, går det fram av EVS og intervju at skolen i praksis setter i verk tiltak for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Fylkesmannen vil understreke at en innarbeidet framgangsmåte vil hjelpe skolen til å sette i verk enda mer treffsikre tiltak overfor elevene det måtte gjelde.

Av de rettslige kravene går det fram at skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning, og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor. I EVS blir det beskrevet at det er rutiner for slik vurdering ved skolestart, og det går også fram at det er seks klasselærerrådsmøter pr. skoleår hvor dette er oppe til vurdering. Fylkesmannen har også fått informasjon om at det blir gjort vurderinger underveis i skoleåret av den enkelte lærer, og at lærerne melder fra til rådgiver eller avdelingsleder dersom de mener at en elev har behov for spesialundervisning. Etter at lærerne har meldt fra til rådgiver eller avdelingsleder, blir saken behandlet i ressursteamet hvor rektor er med som fast medlem. Fylkesmannen kan likevel ikke, sett i lys av at skolen ikke har innarbeidede framgangsmåter (jf. ovenfor), se at skolen har en innarbeidet framgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning, og som sikrer at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

5.4 Fylkesmannens konklusjon

Vågen videregående skole har ikke

- en innarbeidet framgangsmåte som fullt ut sikrer systematisk og løpende vurdering av om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.
- en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen
- en innarbeidet framgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning, og som sikrer at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

Vågen videregående skole

- gjennomfører tiltak i tilfeller der elever ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen

6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

6.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med å vurdere behov for særskilt språkopplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. For elever med behov for særskilt norskopplæring må en innarbeidet fremgangsmåte sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring. Elever i grunnsopplæringen med annet morsmål enn norsk og samisk, har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den ordinære opplæringen på skolen, jf. opplæringsloven § 3-12. Om nødvendig har elevene også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skoleeier har ansvaret for at kartleggingen av elevens norskferdigheter blir gjort før vedtaket om særskilt språkopplæring. I de fleste tilfeller er det skolen som gjennomfører kartleggingen. Skolen må også vurdere om eleven eventuelt har behov for morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skolen må ha en kjent og innarbeidet framgangsmåte som sikrer dette.

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

Skolen skal også kartlegge eleven underveis i opplæringen når eleven får særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 3-12. Dette for å vurdere om eleven har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen på skolen. Skolen må foreta en individuell vurdering av tidspunktet for dette.

6.2 Fylkesmannens undersøkelser

Funnene som er beskrevet i neste avsnitt, baserer seg på dokumentasjon fra Rogaland fylkeskommune, *RFK Reglement/Prosedyrer* datert 01.09.16 og sist endret 30.09.16, og *Forvaltningsplan spesialundervisning- vedlegg 6 Særskilt språkopplæring*, datert 15.09.16. I tillegg dokumentene *Elever med behov for særskilt tilrettelegging og oppfølging, Rutine – elever med behov for særskilt språkopplæring* og vedtak om særskilt språkopplæring datert 13.11.16 fra Vågen videregående skole. Rogaland fylkeskommune har i sine merknader til foreløpig tilsynsrapport i tillegg lagt ved et vedtak om særskilt språkopplæring datert 19.01.17.

6.3 Fylkesmannens vurderinger

Det er et rettslig krav at skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. I *Forvaltningsplan spesialundervisning, vedlegg 6- Rutiner: Særskilt språkopplæring* framgår det at skolene skal gjennomføre kartleggingsprøver for å undersøke om minoritetsspråklige elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Dokumentet er datert 15.09.16. I *RFK Reglement/Prosedyrer* står det *Forvaltningsplanen for spesialundervisning trer i kraft skoleåret 2016/2017. Iverksettingen vil foregå som en naturlig endring av rutiner i skolenes og PPTs årshjul. Det vil bli utarbeidet en egen plan for dette i samarbeid med de aktuelle aktører.*

I Vågen videregående skoles *Rutine – elever med behov for særskilt språkopplæring* går det fram at *Alle elever på Vg1 kartlegges i lesing innen de 2 første skoleukene*. Dette blir bekreftet gjennom intervju og EVS. For minoritetsspråklige elever som skårer under bekymringsgrensen, skal det ifølge rutinebeskrivelsen brukes kartleggingsverktøy fra Utdanningsdirektoratet, og kartleggingen skal gjennomføres av ressurslæreren for minoritetsspråklige. Rektor viser til at skolen har egen ressurslærer som kartlegger minoritetsspråklige elever. I intervjuene kommer det fram at det er kontaktlærerne på Vg1 som har utvidet ressurs til å følge opp kartleggingsprøvene, og at ressurslæreren fortsatt er under utdanning.

Gjennom EVS og intervju kom det fram at det blir gjennomført en kartlegging i starten av skoleåret, og at skolen avdekker de elevene som har utfordringer, inkludert svake norskkunnskaper. I *Rutine - elever med behov for særskilt språkopplæring* står det i punkt fem at elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal kartlegges jevnlig. I intervju og EVS gis det uttrykk for at kartlegging utover den som skjer ved skolestart er tilfeldig, og man er usikker på om og når det gjøres. I intervju ble det videre opplyst at minoritetsspråklige elever er en ny elevgruppe på Vågen videregående skole, og at skolen derfor jobber med å utvikle en ny rutine. Fylkesmannen kan med bakgrunn i EVS, intervju og dokumentasjon ikke se at skolen fullt ut har en innarbeidet framgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk.

Det er også et rettslig krav at skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte for å sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring. I *Rutine - elever med behov for særskilt språkopplæring* står det i punkt tre at *Hvis kartleggingen viser at eleven ikke har tilstrekkelig med norskferdigheter fattes det vedtak om særskilt språkopplæring, evt og/eller tospråklig fagopplæring*. Det går ikke fram av vedtaket datert 13.11.16 om det er vurdert behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring. I det nye vedtaket fylkeskommunen har lagt ved merknadene til den foreløpige tilsynsrapporten, går det fram at skolen har vurdert elevens behov for tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring.

Gjennom intervju og EVS gikk det fram at ikke alle i det pedagogiske personalet er kjent med at skolen har en framgangsmåte for å vurdere behovet for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring. Fylkesmannen kan ikke se at det av Rogaland fylkeskommunes merknader til den foreløpige tilsynsrapporten kommer fram opplysninger som endrer disse observasjonene. Rogaland fylkeskommune skriver også selv i sine merknader til foreløpig tilsynsrapport at *det vedlagte enkeltvedtaket om særskilt språkopplæring (vedlegg 4) er ment å tjene som dokumentasjon på det arbeidet som er i gang ved skolen når det gjelder å innarbeide en framgangsmåte som sikrer at det blir vurdert om elevene har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring*. Fylkesmannen finner derfor at skolen ikke fullt ut har en innarbeidet framgangsmåte for å sikre at det blir vurdert om eleven kan ha behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

Elever ved Vågen videregående skole som har vedtak om særskilt språkopplæring, skal også få kartlagt norskferdighetene sine underveis i opplæringen. I *Rutine - elever med behov for særskilt språkopplæring* punkt seks, står det at elever med vedtak om særskilt norskopplæring

skal kartlegges jevnlig. Det kommer ikke fram i rutinen hva skolen legger i begrepet jevnlig. I vedtak om særskilt språkopplæring datert 13.11.16 står det at *Dette enkeltvedtaket gjelder fram til ny kartlegging, april/mai 2017. Den nye kartleggingen vil gi grunnlag for å vurdere om NN har oppnådd tilstrekkelige ferdigheter i norsk språk til å følge ordinær opplæring.* Det kommer ikke fram at det vil skje en jevnlig kartlegging av eleven gjennom hele skoleåret. I EVS og intervju kommer det fram at det pedagogiske personalet er usikre på om det blir gjennomført kartlegging ut over den som blir utført i starten av skoleåret.

6.4 Fylkesmannens konklusjon

Vågen videregående skole

- har ikke fullt ut en innarbeidet framgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk
- har ikke fullt ut en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at det blir vurdert om elevene har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring
- kartlegger ikke elevenes norskferdigheter underveis i opplæringen

B Skolebasert vurdering

7.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt og utdypet de rettslige kravene for tilsynet med skolebasert vurdering. Alle de rettslige kravene bygger på forskrift til opplæringsloven § 2-1.

Skolen skal velge tema for den skolebaserte vurderingen basert på en bred og samlet vurdering av om elevene når målene i læreplanverket (LK06).

Skolen skal jevnlig vurdere i hvilken grad organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringen bidrar til å nå målene i Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. forskrift til opplæringsloven § 2-1. I vurderingen må skolen derfor sammenholde resultatet av opplæringen med de mål og prinsipper som er formulert i læreplanverket. Denne vurderingen skal alltid, direkte eller indirekte, sikte mot å fremme elevenes utvikling og utbytte av læringen.

Som første del av å gjennomføre en skolebasert vurdering, må skolen etablere et kunnskapsgrunnlag som reflekterer bredden av mål i læreplanverket. Kunnskapsgrunnlaget må bygge på kilder som gir resultater fra faglige mål, og fra mål som omfatter elevenes trivsel og utvikling på andre områder enn de faglige. I tillegg til egne kilder har skolene tilgang til flere nasjonale kilder i Skoleporten, for eksempel Elevundersøkelsen.

Når skolen har fått et bredt kunnskapsgrunnlag, må de bruke dette til å foreta en samlet vurdering av i hvilken grad elevene når målene for opplæringen på ulike områder. Dette skal gi skolen et grunnlag til å reflektere og analysere helhetlig i hvor stor grad skolens elever har nådd målene i læreplanverket.

Basert på denne refleksjonen må skolen velge tema for den skolebaserte vurderingen. Skolen skal se på områder hvor skolen vurderer at endringer i skolens organisering, tilrettelegging og

gjennomføring av opplæringen kan fremme elevenes utvikling og utbytte av opplæringen. Det vil si endringer som kan øke elevenes måloppnåelse. Valg av tema må over tid ivareta bredden av mål for opplæringen.

Skolen skal vurdere om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene i det valgte temaet.

Den skolebaserte vurderingen skal identifisere hvilke endringer som best kan øke måloppnåelsen for elevene innenfor det skolen har valgt å se på i vurderingen. Måloppnåelsen sikter her til alle målene i læreplanverket som inngår i det valgte temaet, og ikke bare faglige mål.

I kravet ligger det at skolen må vurdere endringer innenfor ulike rammebetingelser for opplæringen, og i utgangspunktet ikke bare velge å se på én type tiltak. Endringer skolen kan vurdere, er nye tiltak som for eksempel oppstart av et utviklingsarbeid. Skolen kan også vurdere om videreføring av det som skolen allerede gjør, er det beste. Skolen må vurdere endringene for skolen som helhet på systemnivå, selv om eventuelt konsekvensene av endringene i noen tilfeller primært vil vise seg for enkelte klasser eller for enkelte fag.

Skolen skal følge opp de endringer som de eventuelt kom frem til i den skolebaserte vurderingen.

Hensikten med den skolebaserte vurderingen er å sørge for at skolen lærer og utvikler seg slik at elevene i enda større grad kan nå bredden av mål i læreplanverket. Når skolen gjennom vurderingen avdekker forbedringsområder, må skolen derfor følge opp dette videre. Endringene kan både være at skolen iverksetter nye enkelttiltak, eller at de starter et utviklingsarbeid. Skolen kan også komme frem til at de kun vil opprettholde og eventuelt forsterke det de allerede gjør. I noen tilfeller kan foreslåtte endringer eller tiltak være slik at det er nødvendig med en dialog med skoleeier før tiltakene eventuelt iverksettes.

Skolen skal ha en bred og representativ medvirkning i arbeidet med skolebasert vurdering.

I ordet «skolebasert» ligger det at vurderingen må involvere alle berørte parter på skolen i både analysen og i arbeidet med endringer og tiltak på bakgrunn av analysen. Gjennom vurderingen blir personalet bevisstgjort på sammenhengen mellom hvordan opplæringen gjennomføres, og i hvilken grad elevene når målene. Lærerne vil også være sentrale i å gjennomføre de fleste endringstiltakene. Å involvere lærerne er derfor viktig for at eventuelle tiltak skal lykkes. Skolen vurderer for øvrig hvem som skal delta ut fra temaene som berøres. Å involvere elevene vil være aktuelt i mange tema.

Skolen skal gjennomføre skolebasert vurdering jevnlig.

Den skolebaserte vurderingen må utføres i samsvar med forutsetningen, jf. de foregående kravene til gjennomføringen av vurderingen. Skolen må gjennomføre slik skolebasert vurdering jevnlig, jf. forskrift til opplæringsloven § 2-1. I utgangspunktet bør vurderingen gjennomføres årlig, men det må anvendes skjønn hvor tidsbruk vurderes opp mot det forsvarlige.

7.2 Fylkesmannens undersøkelser

Rektor og tre lærere har besvart EVS i Reflex der de grunngir hvorfor de mener at de oppfyller, eventuelt ikke oppfyller, kravene til opplæring og elevvurdering. EVS, sammen med plandokument, rutiner og intervju, danner grunnlaget for Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner.

7.3 Fylkesmannens vurderinger

Vågen videregående skole arbeider med skolebasert vurdering på ulike måter. De siste årene har skolen gjennomført to større prosesser, hvor temaene er valgt på bakgrunn av vurderinger gjort av skolens ledelse. Skoleåret 2015-2016 var temaet felles vurderingspraksis. Utgangspunktet for å velge dette temaet var at man i styringsdialogen med skoleeier reflekterte over en vurderingspraksis som kunne tyde på at det ikke alltid var elevens måloppnåelse i faget som lå til grunn for karakteren som ble satt ved halvårsvurderingen i januar.

Ved hjelp av spørreundersøkelsen *Hvordan er ståa?* fikk man innspill fra de ulike teamene på temaene ledelse og organisasjon, klasseledelse, læringstrykk, elevdemokrati, pedagogisk IKT-bruk og elevvurdering. Dette la grunnlaget for rektors presentasjon av tiltak på et fellesmøte i november 2015. Et påfølgende arbeid i kollegiet, hvor temaet var vurderingspraksis, resulterte i innspill til utarbeidelsen av reviderte retningslinjer for vurdering på skolen. Prosessen med å revidere skolens retningslinjer for vurdering ble behandlet i ledergruppen og drøftet med de tillitsvalgte.

I januar 2016 fulgte skolen opp arbeidet med vurdering ved at det ble stilt spørsmål til de ulike teamenes vurderingspraksis. Svaret fra ett av teamene viser at vurderingspraksisen er i tråd med retningslinjene som gjelder på skolen.

Rektor har presentert årets tiltak, deriblant om elevvurdering, for elevrådet og skolemiljøutvalget, og åpnet i den anledning for innspill. Eventuelle innspill og oppfølging av disse er ikke synliggjort for tilsynet.

Rektor viser til at elevrådet og skolemiljøutvalget årlig blir orientert om resultatene fra Elevundersøkelsen. Årshjulet for skoleåret 2016/2017 viser at elevrådet gis mulighet til å komme med innspill, men skolemiljøutvalgets rolle kommer ikke fram her. Gjennom dokumentasjon og svar i Reflex kommer det ikke fram om elevene og skolemiljøutvalget får mulighet til å bidra i oppfølgingen av resultatene i Elevundersøkelsen. Det er bare synlig for Fylkesmannen at lærerne deltar i arbeidet med skolebasert vurdering, ved at det er vedlagt svar på *Hvordan er ståa?*, og eksempel på tilbakemelding fra ett av teamenes vurderingspraksis.

I fylkeskommunens merknader til den foreløpige tilsynsrapporten kommer det fram at elevene også har vært involvert i oppfølgingen av Elevundersøkelsen når det gjelder elevenes skolemiljø. Elevene bidro med en kampanje på skolens Facebook-side og en konkurranse som involverte alle klassene. Av dokumentasjon blir det vist til lysark som elevrådet ble presentert for 21.10.2015. I presentasjonen ble det stilt spørsmål til elevrådet, men Fylkesmannen kan ikke se at det er vedlagt svar eller innspill fra elevrådet. Det er heller ikke synliggjort om og i

hvilken grad skolen har tatt svar og innspill man har fått fra elevene med i den videre oppfølgingsdelen av den skolebaserte vurderingen.

Om elevene bør involveres i den skolebaserte vurderingen, vil være avhengig av temaet som tas opp til evaluering. Både elevvurdering og elevenes skolemiljø er temaer hvor det ville vært relevant å trekke inn elevene i større grad enn det som er synlig gjennom dokumentasjonen. Dersom elevene hadde fått anledning til å bidra i større deler av prosessen, ville man fått til en skolebasert vurdering som hadde vært bredere og mer representativ.

7.4 Fylkesmannens konklusjon

Vågen videregående skole

- velger tema i den skolebaserte vurderingen basert på en bred og samlet vurdering av om elevene når målene i læreplanverket
- vurderer om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene i det valgte temaet
- følger opp de endringene som kom fram i den skolebaserte vurderingen
- har ikke tilstrekkelig bred og representativ medvirkning i arbeidet med skolebasert vurdering
- gjennomfører jevnlig skolebasert vurdering

8. Frist for retting av brudd på regelverket

Fylkesmannen har i kapitlene 3 til og med 7 konstatert brudd på regelverket. I denne tilsynsrapporten får Rogaland fylkeskommune frist til å rette bruddene på regelverket, jf. kommuneloven § 60d. Frist for retting er **19.05.17**. Fylkeskommunen må innen fristen sende Fylkesmannen erklæring om at bruddene på regelverket er rettet, og en redegjørelse med tilhørende dokumentasjon som viser hvordan bruddene på regelverket er rettet.

Dersom bruddene på regelverket ikke er rettet innen fristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak, og fylkeskommunen har klagerett på vedtaket, jf. forvaltningsloven kapittel VI. Utdanningsdirektoratet er klageinstans.

Følgende pålegg er aktuelle å vedta etter utløpet av rettefristen i denne tilsynsrapporten:

Del A: Skolens arbeid med opplæring i fag

1. Rogaland fylkeskommune må sørge for at det lokale arbeidet med læreplaner ved Vågen videregående skole oppfyller kravene til opplæringsloven §3-4, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 1-3, 3-1 og 3-2.

Rogaland fylkeskommune må i denne forbindelse se til at rektor fullt ut

- a. sikrer at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene i faget
2. Rogaland fylkeskommune må sørge for at arbeidet med individuelle opplæringsplaner ved Vågen videregående skole er i samsvar med opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5.

Rogaland fylkeskommune må i denne forbindelse se til at

- a. skolen har en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP er samordnet med den ordinære opplæringen (klassens planer)

Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

3. Rogaland fylkeskommune må sørge for at den individuelle underveisvurderingen ved Vågen videregående skole bidrar til at elevene får realisert sine muligheter til å nå målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5 og forskrift til opplæringsloven §§ 3-1, 3-2, 3-11, 3-12 og 3-13.

Rogaland fylkeskommune må i denne forbindelse se til at

- a. elevene får halvårsvurdering uten karakter på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet
- b. skolen fullt ut har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen
 - gir informasjon om elevens kompetanse i fagene
 - gir veiledning om hvordan eleven kan øke kompetansen sin

Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning

4. Rogaland fylkeskommune må sørge for at Vågen videregående skole sikrer at den enkelte elevs utbytte av opplæringen blir systematisk vurdert og fulgt opp, jf. opplæringsloven §§ 1-3, 5-1, 5-4 og 5-5 og forskrift til opplæringsloven § 3-11.

Rogaland fylkeskommune må i denne forbindelse se til at

- a. skolen har en innarbeidet framgangsmåte for å sikre at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen
- b. skolen har en innarbeidet framgangsmåte for å sikre at det for elever som ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen, gjennomføres vurdering av
 - arbeidsmåter
 - vurderingspraksis
 - læringsmiljø
- c. skolen har en innarbeidet fremgangsmåte for
 - å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning
 - at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor

Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

5. Rogaland fylkeskommune må sørge for at Vågen videregående skole sikrer at elever som ikke har norsk eller samisk som morsmål, får vurdert sitt behov for særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 3-12.

Rogaland fylkeskommune må i denne forbindelse se til at

- a. skolen har en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk
- b. skolen fullt ut har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring når eleven har behov for særskilt norskopplæring
- c. norskferdighetene til elever med vedtak om særskilt språkopplæring blir kartlagt underveis i opplæringen

Del B: Skolebasert vurdering

6. Rogaland fylkeskommune må sørge for at Vågen videregående skole jevnlig vurderer i hvilken grad organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen medvirker til å nå de målene som er fastsatt i Læreplanverket for Kunnskapsløftet, jf. forskrift til opplæringsloven § 2-1.

Rogaland fylkeskommune må i denne forbindelse se til at

- a. det er bred og representativ medvirkning i arbeidet med skolebasert vurdering

Stavanger 10.02.17

Hjalmar Arnø
tilsynsleder

Gro Sevheim
rådgiver

Sturle Holmen
rådgiver

Vedlegg: Intervjuer og dokumentasjonsgrunnlag

Det ble avholdt intervjuer med

- rektor, tre avdelingsledere og tre lærere
- to elevgrupper (totalt seks elever)

Dokumentasjonsgrunnlag:

- Felles årsplanmal for fag på Vågen vgs.
- Eksempel fra Google-kalender vurdering
- Vurderingspraksis
- Felles retningslinjer for vurdering
- Forvaltningsplan RFK
- RFKs retningslinjer for vurdering
- Vurderingspraksis resultat fra Elevundersøkelsen
- Elever med behov for særskilt tilrettelegging og oppfølging – oppgaver og ansvar
- Årshjul tettere på justert for 2016/17
- Rutine – elever med behov for særskilt språkopplæring
- Fag A: Årsplan 2016/2017, Høstplan
- Fag B: Årsplan 2016/17, dokumentasjonshefte, oppgavetekst, vurdering og egenvurdering
- Fag C: Årsplan 2016/2017, egenvurdering
- Forberedelse rektorsamling 21. - 22.november
- Kvalitetskjenntegn til satsingsområdene 2015-2017
- Kontaktlærermappe skoleåret 16/17
- Pedagogiske rapporter og enkeltvedtak spesialundervisning
- Enkeltvedtak særskilt språkopplæring
- Dokument fra elevrådet datert 21.10.2015